

Золочевська М. В.,
професор кафедри інформатики КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР

АНАЛІЗ ПОМИЛОК ВЧИТЕЛІВ ПРИ СТВОРЕННІ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ

У публікації проаналізовано основні помилки та недоліки, які роблять вчителі шкіл при створенні дистанційних курсів.

Ключові слова: дистанційне навчання, дистанційний курс.

Author presents analyze of the main errors and flaws that some teachers make in creating distance learning courses.

Актуальність та постановка проблеми. Зміна та розвиток форм навчання сьогодні має кілька векторів, одним з яких є збільшення ролі дистанційної форми навчання учнів. Глобалізаційні процеси за цим вектором розвитку підштовхують українських освітян до активного застосування дистанційного навчання для самоосвіти та навчання інших. За останні роки в Україні було прийнято низку документів, які визначають як концептуальні стратегічні напрямки, так і безпосередні практичні кроки розвитку дистанційного навчання. Зокрема, за наказом МОН України був запроваджений науково-педагогічного проект «Дистанційне навчання учнів» (Наказ МОН від 29.12.2009), в ході якого було підтверджено, що «актуальним є організація та проведення дослідження способів ефективної побудови навчального середовища та застосування у навчальному процесі дистанційної форми навчання в середніх загальноосвітніх навчальних закладах» [1]. За останні роки після запровадження цього проекту накопичений суттєвий досвід, який потребує ретельного аналізу.

Аналіз останніх досліджень. Дистанційна форма навчання є об'єктом дослідження зарубіжних та вітчизняних учених. Різні аспекти проблеми знайшли відображення у роботах Балл Г., Бикова В., Гуревича Р.,

Дорошенка Ю., Жалдака М., Кухаренка В., Олійника В., Пасічника Ю., Рибалка О., Сиротенка Н., Собасвої О., Таланчук П. та інші. Лабораторії дистанційного навчання /освіти провідних політехнічних університетів країни розробили та організували навчання для розробників та тьюторів дистанційних курсів, що позитивно вплинуло на процес розвитку дистанційної освіти. Обласні та міські департаменти освіти та науки у всіх регіонах України, в свою чергу, організували низку заходів для популяризації цієї ідеї, серед яких відзначимо конкурси дистанційних курсів серед учителів середніх загальноосвітніх закладів. Працюючи у складі журі такого конкурсу в Харківському регіоні декілька років поспіль, авторка цієї публікації мала можливість ознайомитись з великою кількістю робіт, проаналізувати їх, виявити суттєві типові помилки.

Метою цієї публікації є ознайомлення освітянської спільноти з деякими результатами аналізу дистанційних курсів, створених учителями та поданих на конкурс. Такий аналіз може стати корисним для удосконалення підготовки учителів до використання ІКТ у навчально-виховному процесі, зокрема їх підготовки до створення та використання курсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо, в чому полягають основні недоліки поданих на конкурс дистанційних курсів. З етичних питань не будемо називати авторів і назви курсів, зосереджуючи увагу на найбільш типових випадках. Для зручності аналізу й сприйняття згрупуємо виявлені помилки та недоліку у групи.

Недоліки цілепокладання. До цієї групи відноситься нечітке розуміння авторами курсів цілей їх створення. Більшість вчителів не сформулювали для себе, як, коли, хто буде використовувати їх курс. Створювалося враження, що вчителі наповнювали курси контентом, як методичну папку для себе або для іншого вчителя. Це проявилось в тому, що цілі заняття прописані не для учня, а для вчителя, наприклад «пояснити учням...». Використання платформ дистанційного навчання (на кшталт Moodle) з такою метою можливе, але тип такого контенту не відноситься до категорії «навчальний дистанційний курс

для учнів». Для запобігання у подальшому плутанини, доцільно було б у Положенні конкурсу надати варіанти цілей, наприклад: для підтримки учнів з особливими потребами, для підтримки навчального процесу під час незапланованих канікул (карантин), для більш глибокого занурення учнів у матеріал, для підготовки до олімпіад тощо.

Недостатнє розуміння переваг використання електронних ресурсів взагалі та дистанційних - зокрема. Це велика група недоліків, які є наслідком недостатнього усвідомлення учителями шкіл особливостей контенту дистанційного навчання за структурою, за змістом, за оформленням. Учителі викладають файли з текстом більше ніж на 20 сторінках і навіть не користуються планом з гіпертекстовими посиланнями, що дозволили б учням працювати більш ефективно. Матеріали майже не містять зовнішніх посилань на анімовані схеми, відеофрагменти, малюнки тощо.

Недоліки організації оцінювання досягнень учнів. Більшість конкурсних робіт не передбачають використання таких елементів формування оцінювання, як «таблиці самооцінювання», взаємне рецензування та коментування, виставки учнівських робіт тощо. Саме можливість формувати індивідуальну траєкторію навчання є «родзинкою» дистанційної форми навчання, але щоб вона спрацювала, потрібні чітко продумані механізми, коли учень може продіагностувати себе, сформувавши навчальні потреби, задовольнити їх та мати змогу оцінити своє просування на шляху до поставленої цілі. Спірним є питання щодо рівня самостійності учнів на цьому шляху. Ми вважаємо, що найкращою для учнів школи буде модель гібридного навчання, в якій дистанційні курси (або їх елементи) є частиною навчального середовища з реальним учителем-помічником, учителем-мотиватором, учителем-консультантом, учителем-тьютором.

Висновки. Створення якісних дистанційних курсів є складним процесом, яким мають опікуватись колективи спеціалістів. Проте для підтримки учнів своєї школи учителям (колективам учителів) рекомендується створювати дистанційні курси, орієнтовані саме на потреби цих учнів. При усуненні та

запобіганні описаних типових недоліків та помилок така робота буде корисною для учнів, а також підвищить ІКТ-компетентність учителів.

Список використаної літератури

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні від 20 грудня 2000 р. – К., 2000. – 12 с.

2. Концепція науково-педагогічного проекту «Дистанційне навчання учнів»: додаток 1 до наказу МОН України від 29.12.09 р. № 1231 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.testportal.org.ua/res/custom/files/02-concept.pdf>.